

« zurück blättern vor »

SPISA subst. f. (m.), ab 1550; auch *spis*, *spisza*, *szpis*, *śpis*, *śpisa*; ‘von Kosaken benutzte Stichwaffe’ – ‘broń kłująca używana przez Kozaków’: 1564 MAČZ 64a *Contus – Kiy / Tluk albo Spis rybitfi którym mierzą głębokość wody*. o 1564 MAČZ 489a *verua – Rozen [..] Też nieyaka broń gończemu drzewu álbo szirmierskiemu szpifowi podobna*. o †1569 Rej, SW *W bojach rozmaitych poczciwi i rycerscy ludzie idą na dziata, na miecze, na spisy*. o 1587 Weresz.Rgl. 143, L *Upatrzynwszy czas, popadłszy spis, skoczył do namiotu Scewola, i zabił kanclerza, co podle króla siedział*. o nach 1612 MarchŚcibHist 16r, SP17 *piechota iednak Niemiecka opleciona Spisami nieruszona na placu została*. o 1695 AndPiekBoh 9, SP17 *Kredencarze [..] niech dodáią Spisow, dard, hálábart*. o (vor 1792) 1951 Kit.Opis 330 *spisa i samopał były całym hajdamaki uzbrojeniem*. o vor 1792 Kit., SW *Dzidy, po rusku spisy zwane, hajdamacy mieli krótkie, nad cztery łokcie nie dłuższe, grotem ostrym żelaznym z obu stron opatrzone; bronią tą hultajstwo dziwnie zręcznie i daleko lepiej od Polaków szermować umiało*. o vor 1812 X.Kam., L *Drzewo od śpisy, ratyszczce*. o 1834 PT VIII 250-1, SJAM *kto patrzy śmieie, walczy śmieie, / Warte dziki tygrysów, a spis karabele*. o (†1849) 1949 Slow.Poem. I 28, DOR *Kozaków obóz zalega brzegi, pośród czaharów spisa potyska*. o 1953 Kow.A.Rogat. 161, DOR *Do miasta (...) wjeżdżali kozacy na koniach. Ogromni, ciency w pasie, w czapach o czerwonych denkach, ze spisami w kulbace*. – SPXVI, MAČZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. ◇ **Var:** *spis* subst. m., 16. Jh. SPXVI o 1564 MAČZ 64a o [LBel.] 1695 AndPiekBoh 9, SP17 – SPXVI, MAČZ, CN, TR, L, SWIL (prze.), SW (stp.); *spisa* subst. f., 16. Jh. SPXVI o [LBel.] (1649) 1650 Tward.Wład. 108, L – SPXVI, L, SWIL, SW, DOR; *spisza* subst. f., 17. Jh. SP17; *szpis* subst. m., [hapax] 1564 MAČZ 489a – SPXVI, MAČZ; *śpis* subst. m. – L; *śpisa* subst. f., [hapax] vor 1812 X.Kam., L – nur L. ◇ **Etym:** nhd. *Spieß* subst. m., ‘Stangenwaffe mit eiserner Spitze’, GRI. ◇ **Konk:** *dzida* subst. f., bel. seit 1649, L, zuerst geb. L; *pika* subst. f., bel. seit 1551, SPXVI, zuerst geb. L. ◇ **Hom:** *spis* subst. m., ‘Verzeichnis, Niederschrift’, bel. seit (†1572) 1770, L, zuerst geb. TR. ◇ **Der:** *spiśnik* subst. m., 16. Jh. Wen., SW, zuerst geb. TR; *spisnik* subst. m., 1776 Papr.W. 1 293, L, zuerst geb. L; *spisowy* adj., zuerst geb. L. ♠ *Spisa*, im 16. Jh. eine Waffe der polnischen Infanterie (SW), galt im 18. Jh. als eine ukrainische Pike, s.o. Kit[owicz] Opis (vor 1792), vgl. ukr. *spysà*. Die bei Kow[alska] A. Rogat. 1953, DOR erwähnten Kosaken sind wohl Kosaken in russischem Dienst aus dem Anfang des 20. Jhs.

« zurück blättern vor »